

บทที่ 2

ภูมิหลังทางสังคมและการเมืองของกบฏสันติภาพ

2.1 ภูมิหลังสังคมและการเมืองไทย พ.ศ. 2490 – 2500

การเมืองไทยเริ่มผันผวนมากขึ้น จากเหตุการณ์การรัฐประหาร พ.ศ. 2490 โดย นายทหารกลุ่มหนึ่งได้ทำการยึดอำนาจจากคณะรัฐบาลเดิมก็เนื่องจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน กล่าวคือเป็นระยะเวลาที่สงครามโลกครั้งที่สองเพิ่งจะสงบลง คณะรัฐบาลของพลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ในขณะนั้น ต้องประสบกับปัญหาหลายประการ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง กล่าวคือ เกิดเหตุการณ์กรณีสวรรคต แต่เหตุการณ์ไม่กระจ่างชัดและผลการสอบสวนก็ไม่ใช่ที่พอใจต่อประชาชน รัฐบาลไม่สามารถตอบคำถามให้กระจ่างแจ้งได้ นอกจากปัญหาการสวรรคตแล้ว คณะรัฐบาลชุดนี้ ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกคือ (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2538 : 240)

ปัญหาการคอร์รัปชันของข้าราชการและผู้แทนราษฎร ในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2489 รัฐบาลได้จัดตั้งองค์การสรรพอาหาร มีจุดประสงค์เพื่อขายสินค้าราคาถูกแก่ประชาชน แต่ดำเนินไปถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2490 ก็ต้องยกเลิกเพราะไม่มีสมรรถภาพ ข้าราชการที่นำของไปขายเอาของคุณภาพต่ำไปขายยกยกออก เอาของดีไปจำหน่ายต่อ ทั้งมีผู้แทนราษฎรถึง 28 คนที่ยืมเงินจากองค์การสรรพอาหารแล้วใช้คืนไม่หมด เพื่อช่วยเหลือประชาชนรัฐบาลได้ให้ผู้แทนราษฎรนำจอบจากกระทรวงพาณิชย์ไปจำหน่ายราคาถูกให้ประชาชน ปรากฏว่ามีผู้แทนราษฎร 20 คน จำหน่ายจอบแล้วไม่ยอมนำเงินไปให้กระทรวงการคลัง จนมีการกล่าวหาในหนังสือพิมพ์ว่า “ผู้แทนฯ กินจอบกินเสียม กินธนบัตร พลเอกอดุล อดุลเดชจรัส ผู้บัญชาการทหารบกขณะนั้นเคย

บอกรัฐบาลว่าไม่พอใจในการทุจริตโกงกินในวงราชการตั้งแต่ชั้นผู้น้อยถึงชั้นผู้ใหญ่ทำให้เข้าใจกันว่าถ้ารัฐบาลไม่รู้สมรรถภาพก็ต้องรู้เห็นเป็นใจด้วย

ปัญหาข้าวยากหมากแพงเพราะเป็นช่วงหลังสงคราม แม้แต่ข้าวสารก็ยังหาซื้อยาก ประชาชนเดือดร้อนไปทั่ว ในขณะที่ผู้มีอิทธิพลกว้านซื้อข้าวไปขายต่างประเทศได้กำไรมากมายสู่ตนเอง

ปัญหาเกิดจากความไม่พอใจของฝ่ายทหาร เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น นายทหารจำนวนมากถูกปลดประจำการ เพราะรัฐบาลต้องการตัดงบประมาณรายจ่าย และสงครามก็ยุติลงแล้วไม่จำเป็นต้องมีอัตรากำลังประจำการมาก การปลดประจำการก็ไม่ปลดอย่างมีระเบียบ เช่นระหว่างที่ทหารไปรบที่เชียงตุงกำลังเดินทางกลับกรุงเทพฯ ก็ถูกปลดระหว่างทางก็มี และอีกประการหนึ่งหลังสงครามโลกเกียรติภูมิของทหารไม่สูงเหมือนก่อน (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2539 : 130-131) ฉะนั้น จึงก่อให้เกิดการรัฐประหารซึ่งเกิดจากความไม่พอใจต่อผู้นำของประเทศในยุคนั้น โดยคณะรัฐประหาร พ.ศ. 2490 ประกอบด้วยนายทหารที่สำคัญ คือ พลโทผิน ชุณหะวัณ นายทหารนอกประจำการ อดีตแม่ทัพไทยที่ไปรบเชียงตุง คนสำคัญคนหนึ่งของสายนี้คือ พ.อ.เผ่า ศรียานนท์ นายทหารนอกประจำการและเป็นบุตรเขยพลโทผิน นาวาอากาศเอก กางสงคราม อดีตสมาชิกคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 แต่ไม่ใช่กลุ่มชั้นนำในครั้งนั้น ตอนยึดอำนาจ พ.ศ. 2490 เป็นนายทหารประจำการและเป็นสมาชิกพฤฒิสภาด้วย พันโทก้าน อังนงภูมิเวท นายทหารนอกประจำการและสมาชิกพฤฒิสภา พันเอกสวัสดิ์ สวัสดิ์เกียรติ เจ้ากรมเกียกกายทหารบก (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2539 : 135)

เมื่อการรัฐประหารสำเร็จผู้วางแผนได้ติดต่อเชิญ จอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นหัวหน้ากลุ่มเพราะยังเคารพ จอมพล ป. ประการหนึ่ง และจะได้เป็นที่ยอมรับของประชาชน อีกประการหนึ่ง คณะรัฐประหารยังคงมีปัญหาในการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ปฏิเสธที่จะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล เพราะเกรงว่าจะมีปัญหาการรับรองฐานของรัฐบาลใหม่จากประเทศมหาอำนาจ เนื่องจากการที่จอมพล ป. พิบูล-

สงคราม ได้เข้าร่วมมือกับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐ ในสงครามโลกครั้งที่ 2 (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2532 : 263-269 นอกจากนายทหารดังกล่าวซึ่งเป็นผู้ร่วมยึดอำนาจนี้ยังมีนายทหารที่คณะผู้ยึดอำนาจได้ไปชักชวนให้มาร่วมงานเพราะเป็นนายทหารคุมกำลัง และต่อมาได้มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากในการเมืองไทยคือ พันเอกสฤษดิ์ ธีระรัชต์ ขณะนั้นดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการกรมทหารราบที่หนึ่ง พันโทประภาส จารุเสถียร ผู้บังคับกองพัน กรมทหารราบที่หนึ่ง พันโทถนอม กิตติขจร อาจารย์โรงเรียนนายร้อยทหารบก

หลังจากการรัฐประหาร การเมืองไทยก็ถูกปกครองด้วยรัฐบาลทหาร แต่เดิมหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา คณะรัฐบาลประกอบไปด้วยนักการเมืองที่เป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งมีการแข่งขันในเกมทางการเมือง แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งแนวความคิดของระบอบประชาธิปไตย แต่หลังจากการรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 ได้ส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตยที่มาจากความพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และนักการเมืองยุคต่อมาได้ประคับประคองวิถีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นชะงักงันลง ในการที่คณะรัฐประหารมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นผู้นำ ทำให้ จอมพล ป. พิบูลสงครามกลับมาดำรงอำนาจเต็มของคณะรัฐประหารอีกครั้งในปี พ.ศ. 2491 หลังจากคณะรัฐประหารให้รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่ง ดังนั้นอำนาจการบริหารบ้านเมืองทั้งหมดจึงตกอยู่ในกลุ่มผู้นำซึ่งเป็นทหารเพียงกลุ่มเดียว และมีบทบาทในการยกเลิกรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2489 และนำ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490” ออกมาใช้เป็นการชั่วคราว โดยจะให้มีการร่างฉบับถาวรใหม่ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ยกเลิกหลักการความเป็นประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภาซึ่งมาจากการแต่งตั้ง ทั้งยังไม่ห้ามข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกด้วย ในเวลาเดียวกันลักษณะของความเป็นอนุรักษนิยมก็สะท้อนให้เห็นในสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือกำหนดอายุผู้สมัครไว้ถึง 35 ปี (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538 : 398) ผู้วิจัยเห็นว่า การผลักดันรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 มาใช้ในการเมือง เป็นการใช้รัฐธรรมนูญเพื่ออำนาจประโยชน์ให้กับรัฐบาลคณะรัฐประหารในการครองอำนาจแบบเผด็จการ

ในการเข้ารับตำแหน่งอีกครั้งหนึ่งของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เนื่องจาก เดิมสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จอมพล ป.พิบูลสงครามตัดสินใจเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะร่วม มือกับญี่ปุ่น การกลับมาสู่อำนาจครั้งใหม่นี้ จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสดงให้เห็นทั่วโลกเห็นอย่างชัดเจนว่า รัฐบาลใหม่ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้น สนับสนุนค่ายเสรีประชาธิปไตยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอังกฤษและสหรัฐอเมริกาที่ให้ความช่วยเหลือไทยภายหลังสิ้นสุดสงคราม ทำให้ไทยไม่ต้องตกอยู่ในฐานะประเทศผู้พ่ายแพ้สงคราม และยังคงดำรงเอกราชของตนไว้ได้ ซึ่งในช่วงสงครามเย็น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สภาพการเมืองในระดับโลกมีความแตกต่างและแข่งขันทางแนวความคิดค่ายเสรีนิยมกับค่ายคอมมิวนิสต์อย่างสูง รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ชุดนี้ จึงสนับสนุนอย่างเต็มที่กับนโยบายการต่อต้านคอมมิวนิสต์ของสหรัฐอเมริกา (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2536 : 163–166) เพราะไทยต้องอาศัยอำนาจของมหามิตรในการดำรงเอกราชไม่ต้องตกอยู่ในฐานะประเทศผู้พ่ายแพ้สงครามและแนวความคิดของค่ายคอมมิวนิสต์ได้แผ่ขยายมาสู่ประเทศไทย

ไทยปฏิบัติเสรีที่จะให้ความสนับสนุนต่อขบวนการชาตินิยมที่มาในรูปของคอมมิวนิสต์ดังเช่นในกรณีของโซเวียต (อันเป็นนโยบายต่างประเทศที่ต่างกับสมัยของรัฐบาลพลเรือนโดยเฉพาะในสมัยของรัฐบาลปรีดี พนมยงค์) รัฐบาลทหารไทย แสดงท่าทีสนับสนุนฝรั่งเศส (ทั้งๆ ที่เคยต่อต้านและเรียกร้องดินแดนในอินโดจีนมาก่อนเช่นกัน) ในทางกลับกันสหรัฐฯ ก็ตอบสนองด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการทหารต่อรัฐบาลทหารเป็นครั้งแรกเป็นเงิน 10 ล้านดอลลาร์ และในปีเดียวกันนี้เองไทยก็ส่งทหารพร้อมด้วยข้าวสองหมื่นตันในนามขององค์การสหประชาชาติไปร่วมในสงครามเกาหลี ไทยกลายเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ให้ความสนับสนุนก่อนนโยบายนี้ของสหรัฐฯ แสดงเจตจำนงที่แน่นอนในอันที่จะเลือกอยู่ในค่ายของ “เสรีประชาธิปไตย” ต่อต้าน “คอมมิวนิสต์” (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538 : 406 – 407)

จะเห็นได้ว่าคณะรัฐประหาร มีพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ประเทศมหาอำนาจทั้งหลายยอมรับรัฐบาลของตน เนื่องมาจากคณะรัฐประหารต้องการจะนำจอมพล ป.

พิบูลสงครามกลับมาสู่อำนาจอีกครั้งหนึ่ง ผู้นำนายทหารกองทัพบกในขณะนั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นฐานกำลังอันสำคัญที่สนับสนุน จอมพล ป. พิบูลสงครามทั้งสิ้น เมื่อคณะรัฐประหารปฏิบัติการได้รับผลสำเร็จในครั้งแรกก็ได้เชิญนายควง อภัยวงศ์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี นายควง อภัยวงศ์และคณะ บริหารงานได้เพียง 5 เดือน คณะรัฐประหารก็ใช้กำลังจับให้นายควง อภัยวงศ์และคณะต้องออกจากการบริหารประเทศไป โดยที่รัฐบาลของนายควง อภัยวงศ์ได้ทำหน้าที่สะสางปัญหาต่างๆ ทางการเมืองให้แก่คณะรัฐประหาร 2490 ไว้เรียบร้อยแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนข้าว การสืบสวนการจับกุมตัวผู้เกี่ยวข้องในกรณีสวรรคต การยอมรับของประเทศมหาอำนาจ และที่สำคัญคือให้เวลาในการปรับดุลกำลังอำนาจภายในคณะรัฐประหาร (วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, 2539 : 49) การใช้กำลังบังคับของคณะรัฐประหารทำให้ประชาชนเกิดการเคลือบแคลงต่อรัฐบาลคณะรัฐประหาร

พฤติกรรมของคณะรัฐประหารในครั้งนี้ จึงเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมการใช้กำลังอำนาจเป็นใหญ่อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการขึ้นสู่อำนาจครั้งที่สอง ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม คณะรัฐบาลของนายควง อภัยวงศ์จึงจำเป็นต้องยอมรับสภาพการใช้กำลังอำนาจของฝ่ายทหาร การเมืองไทยต้องตกอยู่ภายใต้การบริหารของคณะรัฐประหาร โดยมีกองทัพบกเป็นผู้นำ และมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แต่งตั้งบุคคลสำคัญดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในกองทัพบก ในการนี้จอมพล ป. พิบูลสงคราม รับผิดชอบผู้บัญชาการทหารบก พลโทผิน ชุณหะวัณ เป็นรองผู้บัญชาการทหารบก พันเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 1 แต่งตั้งพลเอกเผ่า ศรียานนท์ไปควบคุมกรมตำรวจในตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจ คณะรัฐประหารเหล่านี้ครองอำนาจอยู่เป็นระยะเวลายาวนานถึง 10 ปี ตลอดระยะเวลา 10 ปีมีชนหลายกลุ่มลุกขึ้นต่อสู้เพื่อต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงเรียกว่าเป็นเหตุการณ์กบฏหลายครั้งด้วยกัน

จากการค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า กบฏแบ่งแยกดินแดนเป็นการต่อต้านรัฐบาลในข้อหาว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์มีแผนการณ์ที่จะแบ่งแยกดินแดนในภาคอีสาน เพื่อสถาปนา

เป็น “สมาพันธรัฐแหลมทอง” ผู้ถูกจับกุมส่วนใหญ่เป็นผู้นำทางการเมืองฝ่ายพลเรือนซึ่งเคยสนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์มาก่อน ทำให้บุคคลเหล่านั้นต้องลี้ภัยทางการเมืองไปยังต่างประเทศ หรือไม่ก็กบดานอยู่ในท้องถิ่นของตนและหายไปจากเวทีการเมืองอยู่ระยะหนึ่ง (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 54)

ส่วนกบฏไฮยีคินเป็นการจับกุมบุคคลในข้อหาว่ามีการก่อวินาศกรรมในเขตต่างๆ แถบปัตตานี สายบุรี และเบตง เพื่อแบ่งแยกดินแดนเหล่านั้นไปรวมกับสหพันธรัฐมลายู (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 55)

กบฏเสนาริการ 1 ตุลาคม 2491 เป็นความพยายามที่จะก่อการยึดอำนาจโดยนายทหารเสนาริการ อันได้แก่ พลตรีเนตร เขมะโยธิน พลตรีสมบุรณ์ สรานุชิต พันเอกสมบุรณ์ สุนทรเขต และนายปราโมทย์ พึ่งสุนทร ฯลฯ พร้อมด้วยทหารและพลเรือนประมาณ 60 นาย ซึ่งส่วนใหญ่บุคคลเหล่านี้เป็นนักการเมืองที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ โดยมีการวางแผนที่จะล้อมจับบุคคลสำคัญในคณะรัฐประหาร โดยมีการอ้างเป้าหมายและสาเหตุของการกระทำร่วมในครั้งนี้ว่า เพื่อต้องการให้มีการปรับปรุงกองทัพและเพื่อให้ทหารเล็กลงเกี่ยวกับการเมือง แต่ก็ยังไม่ทันได้ลงมือก็ถูกจับกุมเสียก่อน ซึ่งการจับกุมครั้งนี้ทำให้ พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์มีบทบาทและอำนาจมากขึ้น

ต่อมาคือกบฏวังหลวง เกิดขึ้นหลังจาก กบฏเสนาริการเพียง 3 เดือนเศษ ซึ่งมีผู้นำคือนายปรีดีพนมยงค์ พร้อมด้วยพรรคพวกในขบวนการเสรีไทย ได้ใช้กำลังยึดกระทรวงการคลัง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพระบรมมหาราชวัง และใช้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองเป็นที่ตั้งมั่นในการยึดอำนาจ มีการประกาศให้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ลาออกและตั้งรัฐบาลชุดใหม่ โดยมีนายดิเรก ชัยนาม เป็นนายกรัฐมนตรี ฝ่ายรัฐบาลของคณะรัฐประหารซึ่งนำโดยพลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ นำการปราบปรามอย่างรุนแรง มีการต่อสู้กันด้วยอาวุธนานถึง 3 วัน แล้วในที่สุดการยึดอำนาจครั้งนี้ก็ไม่สำเร็จ ทำให้มีทหารและพลเรือนบาดเจ็บและเสียชีวิต นายปรีดี พนมยงค์ต้องลี้ภัยออกนอกประเทศและเป็นการลี้ภัยที่ไม่ได้กลับมาอีกเลย อดีต

รัฐมนตรีสมัยรัฐบาลนายปรีดี ได้ถูกฆ่าตายหลังจากการถูกจับกุมถึง 4 คน (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 59)

ต่อมาอีก 2 ปี เกิดกบฏที่เรียกว่า กบฏแมนฮัตตัน เป็นการก่อการของกลุ่มนายทหารเรือซึ่งมีความไม่พอใจต่อรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม รวมทั้งไม่พอใจบทบาทของทหารบกคือ พลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และตำรวจคือพลตำรวจโทเผ่า ศรียานนท์ ได้เข้ามาครอบงำ มีอิทธิพลและอำนาจในแวดวงการเมืองไทยอย่างมาก ทหารเรือกลุ่มนี้ได้จับตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม ขณะรับมอบเรือแมนฮัตตัน จากสหรัฐอเมริกาเป็นตัวประกันแต่การก่อการครั้งนี้ไม่สำเร็จ คณะรัฐบาลใช้กำลังปราบปรามด้วยความรุนแรงกว่าการกบฏครั้งที่แล้ว จากเหตุการณ์ในครั้งนี้นำให้ฝ่ายทหารเรือต้องถูกตัดกำลัง และบทบาทในทางการเมืองไปอีกนาน และทำให้กองทัพบกและตำรวจก้าวขึ้นมาใช้อำนาจและบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้นไปอีก

จากการก่อการกบฏหลายครั้งดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการเกิดติดต่อกันบ่อยครั้ง เพียงปีเดียวก็เกิดกบฏขึ้นอีกครั้ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความผันผวนของการเมืองไทย และกลุ่มบุคคลที่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อต้านกับภาครัฐ อันเป็นการแสวงหาแนวทางของตนเอง ซึ่งการก่อการต่อต้านแนวคิดของรัฐแต่ละครั้งก็จะใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือ แต่มีคณะก่อการกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่ใช้ความรุนแรงก็คือกลุ่มกบฏสันติภาพ

2.2 กำเนิดกบฏสันติภาพ

ในช่วงปี 2490-2500 กระแสความคิดเกี่ยวกับแนวคิดมาร์กซิสต์ได้แผ่ขยายเข้ามาในประเทศไทย ดังนั้นการที่นักก่อการในกลุ่มสันติภาพยึดแนวคิดแบบสันติไม่ใช้ความรุนแรง แสวงหาความเสมอภาคยุติธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดมาร์กซิสต์ จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลคณะรัฐประหารกล่าวหาว่าเป็นการดำเนินงานของคอมมิวนิสต์ที่ต้องการจะล้มล้างรัฐบาล โดยมีความเชื่ออยู่ตลอดเวลาว่าขบวนการ

คอมมิวนิสต์กำลังจะแฝงเข้ามาทำลายอุดมการณ์การปกครองและสถาบันหลักของสังคมไทย โดยพยายามทำให้ประชาชนเชื่อในลัทธิคอมมิวนิสต์และล้มล้างสังคมไทย การปราบปรามกบฏหลายครั้งที่ผ่านมาจึงเป็นการทำให้ แผนการณ์ของคอมมิวนิสต์ ล้มเหลว

การที่นายปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยไปอยู่ประเทศจีนก็เนื่องมาจากการถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์ที่พยายามก่อการเคลื่อนไหวล้มล้างรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา ต่อมา พ.ศ. 2495 คณะรัฐประหารก็ได้เร่งผลักดันให้ออกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ซึ่งรัฐบาลได้ใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำจัดศัตรูทางการเมือง และผู้ที่มีความคิดต่อต้านคณะรัฐประหาร อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนอำนาจให้กับตนเอง อีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศมหาอำนาจที่หวาดกลัวการคุกคามผลประโยชน์ของตน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับสหรัฐอเมริกาจึงกระชับแน่นแฟ้น โดยสหรัฐอเมริกาตกลงให้ความช่วยเหลือไทยทางการทหาร ในขณะที่ไทยยืนยันนโยบายที่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์ โดยตกลงให้ความช่วยเหลือแก่สาธารณรัฐเกาหลี กล่าวคือไทยได้ส่งอาหารให้แก่สาธารณรัฐเกาหลีเป็นการช่วยเหลือเบื้องต้น ต่อมามีการตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือทางการทหารเพื่อต่อต้านการรุกรานของเกาหลีเหนือ โดยการส่งทหารเข้าร่วมรบ ในสงครามเกาหลีนี้ รัฐบาลถือว่าได้ทำตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 ที่ว่า รัฐพึงร่วมมือกับนานาประเทศในการรักษาความยุติธรรมและผดุงสันติสุขของโลก ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องขอความเห็นชอบจากรัฐสภาหรืออาศัยพระบรมราชโองการแต่อย่างใด (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 69)

จากนโยบายการต่อต้านคอมมิวนิสต์นี้เองที่ทำให้รัฐบาลต้องห้ามหนังสือพิมพ์ไม่ให้ลงข่าวเกี่ยวกับการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อไทย บางครั้งใช้มาตรการรุนแรงถึงขั้นปิดหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้สื่อมวลชนและปัญญาชนของไทยรู้สึกถึงการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายให้ความช่วยเหลือเกาหลี เนื่องจากประเทศไทยพึงจะเสร็จสิ้นจากสงครามโลก

ครั้งที่สองได้ไม่นาน สภาพเศรษฐกิจ และสังคมยังไม่ฟื้นฟูเต็มที่ ประชาชนของไทยยังคงอดอยากและขาดแคลน แต่รัฐบาลไทยกลับตกลงส่งข้าวให้กับเกาหลี อีกทั้งยังส่งทหารเข้าร่วมรบในสงครามเกาหลี จึงเป็นการสร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น จึงมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นเรียกรื่องสันติภาพโดยประกอบไปด้วย นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ปัญญาชน และประชาชนมากมาย

ในยุคสมัยนั้น การเรียกรื่องสันติภาพเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ดังจะเห็นได้จากจอมพล ป. พิบูลสงคราม กล่าวหาว่าพวกเรียกรื่องสันติภาพนี้เป็นองค์การบังหน้าของคอมมิวนิสต์แล้ว นักการเมืองฝ่ายค้าน นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ แม้กระทั่งนางสาวไทยผู้หนึ่งซึ่งร่วมลงนามคัดค้านสงครามเกาหลี ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ประจวบกับขณะนั้น ทางภาคอีสานแห้งแล้งและอย่างเข้าหน้าหนาว นักหนังสือพิมพ์กลุ่มหนึ่งนำโดยกุหลาบ สายประดิษฐ์ นำเอาเสื้อผ้าไปแจกในจำนวนนั้นอุทธรณ์ พลกุล ในฐานะนายกสมาคมหนังสือพิมพ์ร่วมเดินทางไปด้วย พอกลับมาถึงถูกสันติบาลรวบรวมข้อหาเดิมคือกบฏ และเป็นคอมมิวนิสต์ เลยเรียกรวมๆ กันว่า “กบฏสันติภาพ” เพราะสืบเนื่องมาจากการลงนามคัดค้านการส่งทหารไทยไปร่วมรบที่ประเทศเกาหลี และร่วมลงนามกับองค์การสันติภาพของโลก” (สมบูรณ์ วรพงศ์, 2538 : 136-137)

จากจุดนี้เองที่เป็นการกวาดจับผู้ที่มีความคิดเห็นต่อต้านรัฐบาล มีการจับกุมเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง ในการจับกุมระลอกแรกนั้น ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าควบคุมตัวบุคคลที่มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการรณรงค์เรียกรื่องสันติภาพ เช่น นายแพทย์เจริญ สืบแสง ประธานคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ นักหนังสือพิมพ์ และรองประธานคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย นายอารีย์ ลีวีระ เจ้าของหนังสือพิมพ์สยามนิกร สยามสมัย พิมพ์ไทย นายสุภา ศิริमानนท์ เจ้าของและบรรณาธิการนิตยสารอักษรสาส์น นายอุทธรณ์ พลกุล บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ภาพข่าว นายแสวง ดุงคะบริหาร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามนิกร นายบุญชัย สิมะเสถียร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย นายจักร บุษยสิริชัย บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ปวงชน นายสมุท สุรักขกะ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์

เกียรติศักดิ์ นายเช้า ชาญรตไฟ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สัจจา นายน้อย รัชเวทย์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวรายวัน นายอารีย์ อิมสมบัติ บรรณาธิการธรรมจักร รายปักษ์ นายมารุตบุญนาค ประธานกรรมการสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง นางสาวสมบัติ สุวรรณชีพ ประธานกรรมการนักศึกษาหญิง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง นางนันทนวล ชลภูมิ ภรรยานายทองเปลว ชลภูมิ นายลือละล่อง บุญนาค ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง นายสุวัฒน์ วรดิลก นักประพันธ์ นายฟัก ณ สงขลา ทนายความ นายสุนัน กิจจำนงค์ เลขาธิการสมาคมสหอาชีพกรรมกรและผู้นำนักศึกษา ทหารเรือชั้นผู้น้อยอีกจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ หนังสือพิมพ์เงินฉนวนหมินเป่า ทั้งกองบรรณาธิการ พร้อมด้วยช่างเรียงช่างแท่น รวม 40 คนเศษ นอกจากนี้ก็ยังมีบุคคลอื่นๆ อีกจำนวนมากที่เจ้าหน้าที่ยังไม่พร้อมจะเปิดเผย (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 146-147)

จากการค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่ถูกจับดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่มีผลงานวรรณกรรม อีกทั้งมีอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์และมีความสนใจทางการเมืองเป็นทุนเดิม เมื่อเกิดการแสดงความคิดเห็นของบุคคลเหล่านี้เผยแพร่ออกมาสู่ประชาชน รัฐบาลจึงได้ให้เหตุผลในการกวาดจับกลุ่มบุคคลเหล่านั้นว่า มีลักษณะสมคบคิดกันทำผิดกฎหมาย ทำให้คนไทยเกิดความแตกแยก ทำให้คนไทยเกลียดชังมิตรประเทศ และยังทำให้ทหารที่ออกไปรบในเกาหลีสูญเสียวินัย จากนั้นจะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งโดยรวมรัฐบาลได้ใช้กฎหมาย “มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์” ใช้จับกุมบุคคลทั้งหมด ในการจับกุมครั้งต่อมา เปลื้อง วรรณศรี ก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ถูกจับกุมด้วย การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างล่าช้า การพิพากษาครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2498 ศาลได้พิจารณายกฟ้องนายเปลื้อง วรรณศรี ส่วน นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ได้ถูกพิจารณาคดีเป็นเวลา 13 ปี 4 เดือน ต่อมาปี พ.ศ. 2500 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ ดังนั้นผู้ต้องขังทุกคนจึงได้รับการปล่อยตัว (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 210-224)

2.3 ความสัมพันธ์ของนักเขียนกับแนวคิดขบวนการสันติภาพ

กุหลาบ สายประดิษฐ์ นักประพันธ์และนักหนังสือพิมพ์อาวุโส อรัญญ์ พรหม-
 ชมภู นักสังคมวิทยาผู้เขียนหนังสือไทยกึ่งเมืองขึ้น ฉัตร บุญยศิริชัย อดีตบรรณาธิการ
 หนังสือพิมพ์เสียงไทย กุลิศ อินทุศศักดิ์ (นายผี, อัสนี พลจันทร์) นักเขียนผู้มีชื่อเสียง
 อิศรา อมันตกุล ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวภาพสยามนิกร รัตนะ ยาวะประภาส ผู้ช่วย
 บรรณาธิการข่าวภาพ สยามนิกร อุทธรณ์ พลกุล เจ้าของหนังสือพิมพ์เสรีภาพวันจันทร์
 ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ทวีปวร กวี เปลื้อง วรรณศรีนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรม
 ศาสตร์และการเมือง และอัมพร ประทีปเสน นักร้องมีชื่อ ฯลฯ (วิวัฒน์ คติ-
 ธรรมนิศย์, 2539 : 217) ได้ลงนามสนับสนุนคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย
 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมากทั้งจากสื่อมวลชน นิสิตนักศึกษา
 พระสงฆ์ ประชาชนจากสาขาอาชีพต่างๆรวมทั้งกรรมกร ซึ่งได้มีการรวมกลุ่มกันโดยมี
 ผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ เข้าร่วมประชุมตกลงกันตั้งเป็น “คณะกรรมการสันติภาพแห่ง
 ประเทศไทย” เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2494 โดยมีนายแพทย์เจริญ สืบแสง เป็น
 ประธานคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย พระมหาดิลก สุวรรณรัตน์เป็นรอง
 ประธานฯ และนาย ส. โชติพันธ์ เป็นเลขาธิการฯ (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 140)

คณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทยได้ออกแถลงการณ์ถึงจุดประสงค์ของ
 การเรียกร้องสันติภาพครั้งนี้คือ

1. คัดค้านการเข้าร่วมสงครามเกาหลีและในมลายูของรัฐบาล
2. ยับยั้งการเตรียมแทรกแซงในอินโดจีน
3. ขัดขวางการที่ต่างชาติจะใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพ
4. ลดค่าใช้จ่ายทางการทหาร
5. ลงโทษการโฆษณาส่งเสริมสงคราม
6. รีบแก้ไขสภาวะเรื้อรังแค้นของประชาชน
7. เรียกร้องให้ประเทศมหาอำนาจทั้งห้าทำกติกาสัญญาสันติภาพ

การเกิดคณะกรรมการสันติภาพขึ้นนั้น ได้มีแนวโน้มมาจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การพูดถึงสันติภาพในสังคมไทยเริ่มมีรูปร่างที่ชัดเจนขึ้น อาจจะเป็นเนื่องมาจากการที่ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามครั้งนั้น และเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อีกทั้งยังส่งผลสู่นาคคในระยะยาว ในทันทีที่กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกเข้าสู่ประเทศพร้อมกันตามจุดต่างๆ ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ก็ทำให้คนไทยมีความคิดแตกออกเป็นสองขั้ว ฝ่ายหนึ่งเห็นคนไทยควรจะถูกขึ้นปกป้องเอกราชและแสดงให้เห็นว่าการเข้ามาของกองกำลังต่างชาติไม่ว่ากรณีใดเป็นการล่วงละเมิดอธิปไตยของบ้านเมือง จึงปรากฏว่าราษฎรไทยต่างพร้อมใจกันลุกขึ้นต่อสู้กับผู้รุกรานจนมีการเสียเลือดเนื้อไปไม่น้อย ก่อนหน้านั้นไทยได้ประกาศความเป็นกลาง และได้ลงนามในสนธิสัญญาไม่รุกรานกันกับอังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น และยังได้เสนอพระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ ในขณะที่สงครามใกล้เข้ามาในเอเชีย รัฐบาลได้ประกาศย้ำถึงความเป็นกลางและปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนต่อต้านการรุกรานจากต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538 : 268) โดยที่ผู้นำฝ่ายพลเรือนในขณะนั้นเห็นว่าการกระทำของกองกำลังญี่ปุ่นเป็นการเข้ายึดครองประเทศ และถือว่าเป็นการทำลายอุดมคติของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ จึงได้พยายามที่จะผลักดันให้รัฐบาลดำเนินนโยบายการต่อต้านการรุกรานของกองทหารต่างชาติไม่ว่าชาติใด เพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติ (สันติสุข โสภณศิริ, 2538 : 7-10) โดยการที่ไทยเข้าร่วมกับญี่ปุ่นและอักษะทำสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร จะเป็นการทำให้ไทยต้องละทิ้งนโยบายความเป็นกลางของตนและกลายเป็นชาติที่ทำลายสันติภาพของโลกเข้าร่วมกับฝ่ายนาซี-ฟาสซิสต์ไปโดยปริยาย

ก่อนที่ญี่ปุ่นจะยกพลเข้าสู่ประเทศไทย ญี่ปุ่นได้ยื่นข้อเสนอให้รัฐบาลไทยเลือก 3 ทาง คือ

1. ให้รัฐบาลไทยยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยเพื่อไปโจมตีพม่าและมลายู
2. ให้รัฐบาลไทยตกลงในสนธิสัญญาทางทหารร่วมในสงครามญี่ปุ่น
3. ให้รัฐบาลไทยประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐ

คณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่ในขณะนั้นมีความเห็นตรงกันว่า การที่ไทยจะต่อสู้กับ กองทหารญี่ปุ่นนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะไทยมีกำลังน้อยไม่สามารถต้านทานกองกำลัง ญี่ปุ่นได้ ถึงแม้ว่าจะมีความขัดแย้งกันระหว่างผู้นำฝ่ายทหารและผู้นำฝ่ายพลเรือนก็ตาม ไทยก็ได้ยอมจำนนต่อข้อเสนอของกองทัพญี่ปุ่น จึงยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่าน ดินแดนไทยเพื่อไปโจมตีพม่าและมลายูได้ สถานการณ์ต่อมากองทัพญี่ปุ่นได้โจมตี ฐานทัพเรือของสหรัฐที่เพิร์ลฮาร์เบอร์และจมเรือรบของอังกฤษได้ถึง 2 ลำ อีกทั้งยังได้ ชัยชนะในการยึดครองดินแดนที่เป็นของมหาอำนาจตะวันตก จึงทำให้รัฐบาลทหาร ตัดสินใจที่จะรับข้อเสนอที่ 2 และที่ 3 ต่อมาในวันที่ 25 มกราคม 2485 ไทย ก็ได้ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538 : 236)

ในเวลาเดียวกันนั่นเอง ผู้นำฝ่ายพลเรือนซึ่งมีความคิดแตกต่างกับรัฐบาลทหารก็ ได้แสดงอย่างแจ่มชัดในการไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจในการเข้าร่วมกับญี่ปุ่นจึง ปฏิเสธที่จะลงนามรับรองในคำประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร ร่วมกับผู้สำเร็จ ราชการแทนพระองค์ท่านอื่นๆอีก 2 ท่าน และภายหลังได้ขยายบทบาทของ “องค์การต่อ ด้านญี่ปุ่น” ภายในประเทศเป็น “ขบวนการเสรีไทย” ซึ่งมีขอบข่ายปฏิบัติการประสาน เชื่อมโยงกับผู้รักชาติชาวไทยนอกประเทศ โดยทำงานประสานกับยุทธศาสตร์ของฝ่าย สัมพันธมิตรอย่างเป็นทางการ เพื่อต่อต้านฝ่ายอักษะผู้ก่อสงครามอันไม่ชอบธรรม (สันติสุข โสภณศิริ, 2538 : 8)

การทำงานของเสรีไทยจึงเป็นการทำงานเพื่อสันติภาพตามอุดมการณ์ของผู้นำ โดยขบวนการเสรีไทยมีบทบาทในการต่อต้านญี่ปุ่นและกู้ชาติโดยทำให้ไทยไม่ตกเป็น ประเทศผู้แพ้สงคราม แม้ว่าไทยจะร่วมกับฝ่ายอักษะก็ตาม สิ่งสำคัญที่ทำให้ไทยรอดพ้น จากการตกเป็นประเทศผู้แพ้สงครามอย่างหนึ่งก็คือ ในวันที่ 16 สิงหาคม 2488 รัฐบาล พลเรือนได้ประกาศสันติภาพซึ่งมีใจความสำคัญสำหรับประชาชนชาวไทยคือการที่ไทย ได้ประกาศสงครามต่ออังกฤษและอเมริกานั้นไม่ได้เป็นความเห็นชอบของประชาชน ชาวไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ญี่ปุ่นยกทัพขึ้นตามชายแดนไทยนั้น ประชาชนชาวไทย

จำนวนมากได้ต่อต้านทหารของกองทัพญี่ปุ่นจนบาดเจ็บล้มตายไปเป็นอันมาก และประชาชนชาวไทยจะขอสนับสนุนสันติภาพโดยการร่วมมือกับสหประชาชาติ

ประกาศสันติภาพฉบับนี้จึงดูเป็นการชัดเจนที่ไทยได้แสดงอุดมการณ์เพื่อสันติภาพต่อประชาคมโลก และเป็นการแสดงสันติภาพของคนไทยออกมาอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นจุดเริ่มต้นในการที่ทำให้ทุกคนหันมาใส่ใจกับคำว่า สันติภาพ และแนวทางสู่สันติมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สันติภาพเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น ต่อมาได้ก่อรูปร่างอย่างชัดเจน และเป็นแนวคิดสำคัญต่อการเมืองไทยในช่วง พ.ศ. 2490-2495 กระแสการเรียกร้องสันติภาพยังส่งผลไปสู่วาระวาระที่เด่นชัดอีกด้วย

จากประสบการณ์เรื่องสงครามที่ผ่านมาประกอบกับพลังอุดมการณ์ทางการเมืองที่ก่อตัวขึ้น ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การแสวงหาสันติภาพเริ่มเป็นจริงเป็นจังขึ้น มีการก่อตัวขึ้นอย่างเป็นรูปร่างโดยรวมตัวกันตั้งกลุ่มขึ้นเป็นองค์กรเรียกว่า คณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย โดยมีการเริ่มต้นเชื่อมโยงอุดมการณ์จากต่างประเทศโดยที่เจตนาารมณ์ ของคณะบุคคลที่รวมตัวกันเหล่านี้ นับได้ว่าเป็นเจตนาารมณ์อันบริสุทธิ์ที่ฝักใฝ่ความสันติสุขสู่สังคม โดยมีทั้งการต่อสู้และเรียกร้องต่อความยุติธรรมในสังคมให้ได้มาซึ่งสันติภาพอันถาวรจึงเกิดกรณีกบฏสันติภาพขึ้น

2.3.1 กระแสขบวนการสันติภาพในต่างประเทศ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ผู้คนทั่วโลกเริ่มตระหนักถึงภัยของสงคราม การพลัดพราก สูญเสียและความอดอยากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในประเทศในแถบตะวันตก ผู้คนหันมาร่วมมือกันในการยุติความขัดแย้งและการแสวงหาสันติภาพ ในขณะที่เดียวกันโลกก็ได้เริ่มแบ่งออกเป็น 2 ค่าย คือ สหรัฐอเมริกาผู้นำด้านโลกเสรี กับสหภาพโซเวียตผู้นำโลกคอมมิวนิสต์โดยเรียกว่าเป็นยุคสงครามเย็น ซึ่งต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะแข่งขันกันเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองของตนและแสวงหามิตรประเทศร่วมอุดมการณ์โดยที่การรณรงค์เพื่อสันติภาพถูกใช้ให้เป็นเครื่องมืออันหนึ่งใน

การแสวงหาประเทศร่วมอุดมการณ์ โดยในฝ่ายคอมมิวนิสต์เริ่มก่อตัวเคลื่อนไหวเรื่อง การรณรงค์ด้านสันติภาพอย่างจริงจัง

“การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสันติภาพของฝ่ายคอมมิวนิสต์นั้นได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2491 โดยการเปิด สมัชชาสากลของปัญญาชนเพื่อสันติภาพ (World Peace Congress of Intellectual for Peace) ณ เมืองโรคลอ (Wroclaw) ประเทศโปแลนด์ สมัชชานี้มีปัญญาชนจากกลุ่มประเทศต่างๆกว่า 54 ประเทศเข้าร่วมประชุม โดยประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์ นักเขียน ศิลปิน และปัญญาชน ที่ประชุมนี้ได้ลงมติว่า ชาติที่ไม่นิยมลัทธิมาร์กซิสม์เป็นผู้สร้างความตึงเครียดให้กับโลก หลังจากนั้นก็ได้มีการจัดประชุมขึ้นอีกหลายครั้ง ในรูปแบบที่คล้ายกับในครั้งแรกโดยเริ่มในประเทศแถบยุโรป เช่นในประเทศฝรั่งเศส พวกนิยมคอมมิวนิสต์ คือกลุ่มสหพันธ์ประชาธิปไตยนานาชาติสตรี (Woman’s International Democratic Federation) ซึ่งเป็นองค์กรบังหน้าของคอมมิวนิสต์สากลยุคก่อนก็ได้ร่วมกับคณะกรรมการการประสานงานปัญญาชนเพื่อสันติภาพ (International Liaison Committee of Intellectual for Peace) ก่อตั้งขึ้นจากการประชุมสมัชชาที่ประเทศโปแลนด์ โดยมีศาสตราจารย์โจริโอ้ตูรี นักวิทยาศาสตร์ชาวฝรั่งเศสเป็นประธาน ได้สนับสนุนให้เปิดสมัชชาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อสันติภาพสากลขึ้น และได้โจมตีนโยบายของสหรัฐอเมริกา ตลอดจนความคิดที่จะก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO)” (วิวัฒน์ คติธรรมนิคย์, 2539 : 25)

การรณรงค์เรื่องสันติภาพยังมีการจัดการประชุมขึ้นอีกหลายครั้ง และในการประชุมแต่ละครั้งมักจะมีการรวบรวมชื่อของผู้ร่วมสนับสนุน กลุ่มหรือองค์กรต่างๆของตน และมักจะมีรายชื่อจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนในประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์ เช่น สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

ต่อมาการรณรงค์ได้แพร่กระจายไปทั่วโลก โดยถือเป็นกิจกรรมหลักของขบวนการสันติภาพ มีหน้าที่สำคัญคือรวบรวมรายชื่อนามผู้ที่ต้องการสันติภาพ แสดงการสนับสนุน

สนับสนุนข้อเรียกร้องให้ต่อต้านการใช้และสะสมอาวุธปรมาณู และเรียกร้องให้มีการลดอาวุธ ซึ่งรายนามและมติของขบวนการสันติภาพสากลจะจัดส่งไปยังรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยในแต่ละประเทศจะมีผู้ดำเนินการคือ “คณะกรรมการสันติภาพสากลแห่งประเทศ...” ซึ่งเป็นที่มาของการก่อตัวของขบวนการสันติภาพในประเทศไทย

2.3.2 กระแสขบวนการสันติภาพในประเทศไทย

โดยธรรมชาติของคนไทยแล้วนับได้ว่าเป็นชนชาติที่รักสันติ อาจเนื่องมาจากรากฐานการนับถือศาสนาของคนไทย ซึ่งได้ยึดถือเอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติซึ่งใช้หนทางแห่งสันตินี้ไปสู่การสำเร็จมรรคผล แต่การพูดถึงสันติภาพในสังคมไทยเริ่มจะปรากฏชัดเป็นรูปธรรมในช่วงเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา หลังจากสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุดลง ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม รัฐบาลไทยโดยนายปรีดี พนมยงค์ ได้ออก “ประกาศสันติภาพ” ในวันที่ 16 สิงหาคม 2488 อย่างเป็นทางการ และนับแต่นั้นมาให้รัฐบาลถือเอาวันที่ 16 สิงหาคมของทุกปีเป็นวันสันติภาพไทย แต่ต่อมาก็ต้องถูกยกเลิกไปเมื่อไทยได้เปลี่ยนคณะรัฐบาลใหม่

“ความตื่นตัวในเรื่องสันติภาพในสังคมไทยช่วงต้นทศวรรษ 2490 เกิดขึ้นอีกครั้งภายหลังจากที่ขบวนการสันติภาพสากลได้จัดการประชุมขึ้นที่กรุงสต็อกโฮล์ม เดือนมีนาคม 2493 และเริ่มมีบทบาทความกระตือรือร้นให้ประชาชนชาวไทยตระหนักถึงภัยสงครามและเรียกร้องสันติภาพ บทความ “เพื่อสันติภาพ” ในหนังสือพิมพ์การเมืองรายสัปดาห์ฉบับวันที่ 27 พฤษภาคม 2493 นายอัสนี พลจันทร์ ในนามแฝง “สายฟ้า” ได้กล่าวถึงปัญหาความทุกข์ยากของประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ที่เผชิญความแห้งแล้งของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอยู่ ด้านอาชีพการงาน หรือด้านการศึกษา ฯลฯ และได้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไทยและสหรัฐอเมริกาอย่างรุนแรงว่ากำลังบ้าดลั้ง เตรียมสงครามรุกราน กล่าวถึงการรณรงค์ของขบวนการสันติภาพสากลในต่างประเทศ (วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, 2539 : 132)

หลังจากบทความข้างต้นมีการตีพิมพ์บทความอื่นๆ อีกหลายฉบับ มีการลงข่าวทางหนังสือพิมพ์ถึงการเคลื่อนไหวลงนามเรียกร้องสันติภาพ ว่ามีผู้ร่วมลงนามสนับสนุนมากมาย พร้อมทั้งมีการตีพิมพ์แถลงการณ์จากคณะกรรมการถาวรแห่งสมัชชาสันติภาพสากล จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการรณรงค์สันติภาพของขบวนการสันติภาพในประเทศไทย มีการเรียกร้องให้ประชาชนเข้ามาร่วมสนับสนุนการเรียกร้องสันติภาพ

การรวมกลุ่มของสันติชนเหล่านี้ รัฐบาลไม่เห็นด้วยอีกทั้งยังพยายามที่จะขัดขวางไม่ให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น ต่อมาคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทยได้จัดกลุ่มขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาฝิ่นและน้ำท่วมให้กับประชาชนในภาคอีสาน โดยตั้งเป็น “กรรมการสงเคราะห์ประชาชนภาคอีสานผู้เดือดร้อน” ขึ้น โดยนายกุลหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นประธาน นายพิภ ฦ สงขลา นายเพทาย โชติชูชีพ นายแคล้ว นรปติ และนายสุนักิจำนองค์เป็นกรรมการ และให้ดำเนินงานร่วมกับสมาคมหนังสือพิมพ์ซึ่งกำลังเคลื่อนไหวช่วยเหลืออยู่เช่นกัน (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 221) หลังจากกลับจากนำสิ่งของที่ได้รับบริจาคจากประชาชนไปแจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมแล้ว ขณะที่เดินทางไปก็ถูกจับกุมในข้อหาให้การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ จุดเริ่มต้นของการจับกุมกลุ่มกบฏสันติภาพ

2.4 นักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ

จะเห็นได้ว่ากลุ่มสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากในการรณรงค์เรียกร้องสันติภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบไปด้วยนักคิดนักเขียนที่มีชื่อเสียงมากมาย อาทิ สุภา ศิริमानนท์ เขียน นักหนังสือพิมพ์ แคปิตะลิสม์ มาร์กซ์จงใจ จะพิสูจน์อะไรอย่างไร เป็นต้น สุพจน์ ดำนตระภูล เขียน ขบถ 10 พ.ย. 2495 : ตำนานขบวนการกู้ชาติ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีสวรรคต ชีวิตและงานของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นต้น สุภัทร สุคนธาภิรมย์ ฦ พัทลุง เขียน พุทธปรัชญาประยุกต์ บทความมองสถานการณ์โลก โดยสุภัทร สุคนธาภิรมย์และวิเทศปริทัศน์ หนังสือพุทธปรัชญากับ

ปรัชญามาร์กซิสต์ เป็นต้น สุชาติ ภูมิบริรักษ์ เขียน อีสาน ดินแดนแห่งเลือดและน้ำตา
เสลา เรขะรุจิ เขียน ค่ายคุมขังนักโทษการเมือง เบื้องหลังการเมืองยุคสฤษดิ์ นเรศ
นโรปกรณ์ เขียน สาวเอยจะบอกให้ เป็นต้น

กลุ่มนักเขียนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ได้รับข้อมูลทางการเมืองอย่างใกล้ชิด อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อการเมืองในหน้าหนังสือพิมพ์ ตามหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ อีกทั้งนักหนังสือพิมพ์เหล่านี้ยังมีอิสระเสรีที่จะแสดงความคิดเห็นในช่วงต้นของการปกครองโดยคณะรัฐประหาร ในกลุ่มนักคิดนักเขียนเหล่านี้มีนักเขียนที่มีชื่อเสียง คือ กุหลาบ สายประดิษฐ์ อิศรา อมันตกุล และอัสนี พลจันทร์ ได้ปรากฏชื่อเขียนตามหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งบทความ บทกวี และเรื่องสั้นซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นงานที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงแนวคิดเรื่องสันติภาพ การรณรงค์เรียกร้อง เชิญชวนให้ผู้อ่านร่วมมือกันสร้างสรรค์สันติภาพ วรรณกรรมประเภทนวนิยาย เรื่องสั้นและบทกวีที่มุ่งวิจารณ์และสะท้อนภาพสังคมไทย ในยุคนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นวรรณกรรมประเภทรับใช้ชีวิตและสังคม ซึ่งการนำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวของคนยากคนจน ปัญหาการขาดแคลนในสังคมและต้องการให้ผู้อ่านตระหนักถึงการร่วมมือกันเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วิวัฒน์ คติธรรมนิสัย (2539) ได้กล่าวว่าส่วนใหญ่ผลงานเหล่านี้เป็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงรู้จักกันดี งานสำคัญและมีอิทธิพลต่อกระแสความตื่นตัวในยุคนี้คือ ผลงานของศรีบูรพา หรือ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ซึ่งมักลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารแทบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น ริงรมย์ เคลิเมล์วันจันทร์ อักษรสาส์น ปิยมิตร และ สยามสมัย เป็นต้น เช่น ในเรื่องสั้น เขาตื่น ศรีบูรพาได้อาศัยตัวละครบอกเล่าทรรศนะ และประสบการณ์ที่เขาได้เข้าไปร่วมรณรงค์เรียกร้องสันติภาพเอาไว้อย่างชัดเจนพร้อมกับเรียกร้องให้มวลชนเข้าร่วมผลักดันภารกิจนี้ให้กว้างขวางออกไป ส่วนกุลิส อินทุศักดิ์ (อัสนี พลจันทร์) และ อิศรา อมันตกุลก็เช่นเดียวกันทั้งคู่มีจุดยืนในการต่อสู้เพื่อประชาชน มุ่งสะท้อนปัญหาของผู้ใช้แรงงาน การกดขี่ข่มเหง ปัญหาสิทธิมนุษยชนโดยอาศัยเรื่องสั้นเป็นสิ่งวิพากษ์วิจารณ์สังคม

นอกจากงานเขียนประเภทเรื่องสั้นแล้ว นักเขียนทั้งสามยังมีงานชิ้นอื่นๆ อีก เช่น นวนิยาย บทกวี บทความ เป็นต้น ศรีศิลป์ บุญขจร (2523) กล่าวถึงนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2493–2500 ว่ามีลักษณะของแนวความคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” ถือได้ว่าเป็นทัศนะใหม่ที่ให้ความเห็นว่านักเขียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม นวนิยายเพื่อชีวิตคือนวนิยายที่เสนอปัญหาสังคมโดยการวิเคราะห์ปัญหาและค้นหาต้นตอของปัญหานั้น รวมทั้งสะท้อนให้เห็นสภาพอันเลวร้ายและความอยุติธรรมในสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหา ในลักษณะเห็นอกเห็นใจผู้ได้รับความอยุติธรรม ขณะเดียวกันก็ต้องชี้แนวทางที่จะนำไปสู่สภาพที่ดีกว่า หรือเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ที่ตกอยู่ในสภาพอัปยศณ์นั้นมองเห็นแนวทางที่นำไปสู่สภาพที่ดีกว่า ศรีบูรพา ก็ได้สร้างนวนิยายแนวเพื่อชีวิตขึ้นมาในปี 2493 เรื่อง “จนกว่าเราจะพบกันอีก” เรื่องสั้นอีกหลายๆ เรื่อง เช่น “เกาะที่พลัดฝูง” “นักบุญจากซานตัน” “คำขานรับ” “ขอแรงหน่อยเถอะ” เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี บทบาทที่นำเสนอแนวความคิดทางปรัชญาทางการเมืองอีกหลายเรื่อง เช่น “ปรัชญาของ ลัทธิมาร์กซิสม์” ใน อักษรสาสน์ (วิวัฒน์ คติธรรมนิศย์, 2539 : 90)

อิสรา อมันตกุล เป็นนักเขียนที่เริ่มจากงานหนังสือพิมพ์ ในครั้งแรกเขาได้สมัครเข้าทำงานกับกุหลาบ สายประดิษฐ์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษประชามิตร จากนั้นก็ได้ย้ายสถานที่ทำงานไปอีกหลายแห่ง พร้อมกับการเขียนเรื่องยาวและสั้นลงในวารสารต่างๆ งานเขียนของอิสรา มีหลายรูปแบบทั้งบทความ นวนิยาย เรื่องสั้น คอลัมน์แปลต่างๆ เป็นต้น อิสรา อมันตกุล ได้รับการเสนอให้เป็นนายกสมาคมผู้สื่อข่าวแห่งประเทศไทยเป็นคนแรก (มงคล พูนเพิ่มสมบัติ, 2524 : 42) ใน พ.ศ. 2501 อิสรา อมันตกุล และคณะกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางกอกเดลิเมต์ ถูกสั่งปิดและถูกจับในข้อหาการเมืองคือ “มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์” มีผลงานด้านวรรณกรรมที่สำคัญคือ เรื่องสั้น บทความ และสารคดี พ.ศ. 2494 เขียนบทความลงใน การเมืองรายสัปดาห์ เรื่อง “ขบวนการสันติชนจะต้องชนะ”

อัสนี พลจันทร์ เริ่มงานเขียนอย่างจริงจังในหนังสือเอกชน งานในชิ้นแรกๆ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากผู้อ่านไม่ยอมรับการเขียนของเขา แต่งานชิ้นต่อ

มาไม่ว่าจะเป็นบทความหรือบทร้อยกรองต่างก็ได้รับความสำเร็จ โดยเฉพาะบทร้อยกรองที่อัศนีเขียนขึ้นโดยใช้นามแฝงว่า “นายผี” อัศนีมีงานประจำคือ รับราชการในตำแหน่งอัยการ และต้องย้ายไปอยู่ตามจังหวัดต่างๆ งานเขียนที่ปรากฏของเขาจึงไม่ค่อยต่อเนื่อง เนื่องจากเหตุการณ์จับกุมนักหนังสือพิมพ์ นักประพันธ์และนักศึกษา ในกรณีกบฏสันติภาพเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2495 สุจิต คุปตารักษ์ ได้กล่าวว่า อัศนีต้องลาออกจากราชการและหลบหนีไปตามลำพัง อัศนีมีงานที่สำคัญคือ บทร้อยกรองเรื่องสั้น บทความ เรื่องแปลบทร้อยกรองและเรื่องสั้นของอัศนีมีลักษณะเนื้อหาที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างชนชั้น การขูดรีด และความอยุติธรรมในสังคมอย่างเด่นชัด เช่น บทร้อยกรองเรื่อง เสียงนกร้อง, เสน่หา, นกเขาขัน, สันติภาพก่อนเพื่อน, ความร้อน, กำลังอยู่ที่ไหน?, ทารุณกรรมกลางที่ราบสูง และอีสาน เป็นต้น (สุจิตรา คุปตารักษ์, 2526 : 39) งานแปลชิ้นสำคัญเช่น “พระเจ้าอยู่ที่ไหน” และ “อิฟตารี” ตีพิมพ์ใน อักษรสาส์น ทางด้านบทความ มีบทความเรื่อง “เพื่อสันติภาพ” ใช้นามปากกาสายฟ้า ตีพิมพ์ลงใน การเมืองรายสัปดาห์ บทความเรื่อง “พวกเรา นักเรียน, จงลงนามเรียกร้องให้ทำกติกาสัญญาสันติภาพ” ใช้นามปากกา กุลิศ อินทุศักดิ์ ตีพิมพ์ใน การเมืองรายสัปดาห์ (วิวัฒน์ คติธรรมนิตย, 2539 : 188)

นอกจากนักเขียนทั้งสามคนแล้ว กลุ่มกบฏสันติภาพยังมีนักเขียนคนอื่นๆ อีก ซึ่งมีผลงานด้านวรรณกรรมและมีบทบาทในกลุ่มกบฏสันติภาพ แต่เป็นงานประเภทบทร้อยกรอง บทความนวนิยาย ฯลฯ จึงไม่ได้นำมารวมไว้ในงานวิจัย เช่น ทวีปวร (ทวีปวรดิถ) เขียนบทร้อยกรองชื่อ “พระจันทร์เป็นเลือด”, “ทำลายเพื่อสร้าง”, สุขเพราะไพร่ฟ้าสุขสมบูรณ์”, “จากมืดมาสว่าง” ผลงานทั้งหมดตีพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2492-2495 เปลื้อง วรรณศรี (นายสา) ก็มีงานเขียนบทร้อยกรอง เช่น “มุ่งศรีอารยยุค” “ทำลายแล้วสร้าง” สุวัฒน์ วรดิลก (รพีพร) นอกจากนี้ยังมีนักเขียนบทความทางการเมืองอีกมากมาย เช่น สุภา ศิริमानนท์, ดิเรก ชัยนาม, สมัคร บुरาวาส เปลื้อง ณ นคร, สุภัทร สุคนธาภิรมย์, สมหมาย ฮุนตระกูล, พลโทแสวง เสนาณรงค์, อมราวดี, สุชีโวภิกขุ เป็นต้น (วิวัฒน์ คติธรรมนิตย, 2539 : 87)

ดังจะเห็นได้ว่า มีนักคิดนักเขียนมากมายที่มีบทบาทและแนวคิดร่วมกันในการ
รณรงค์เรียกร้องสันติภาพ แต่ในการศึกษาแนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้นของนัก
เขียนกลุ่มกบฏสันติภาพนี้ จะจำกัดเป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องสั้นของนักเขียนทั้ง 3 คน
อันได้แก่ ศรีบูรพา (กุหลาบ สายประดิษฐ์) อิศรา อมันตกุล และ กุติศ อินทุศักดิ์
(อัศนี พลจันทร)